

Funded by
the European Union

ReLOaD

Regional Programme on Local
Democracy in the Western Balkans

Istraživanje omladinskih politika i potreba mladih u 25 opština u Crnoj Gori

sažeti pregled nalaza

COMMUNITIES

MEDIA

INSTITUTIONS

PUBLIC

CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS

OBUHVAT

Prvo istraživanje koje istovremeno povezuje institucionalni okvir i glas mladih u svih 25 opština.

25

lokalnih samouprava

3.006

mladih, uzrasta 15–30

82

intervjua: 77 lokalnih +
5 nacionalnih

30

fokus grupa,
uključujući ranjive grupe

Šta ovo omogućava?

- poređenje opština i prepoznavanje obrazaca koji se ponavljaju u različitim lokalnim kontekstima
- triangulaciju: politike + podaci + iskustva mladih + perspektiva institucija
- poređenje sa ranijim ReLOaD istraživanjem iz 2022. za 15 opština

108.758

mladih 15–29 prema Popisu 2023.

Metodologija

ReLOaD
Regional Programme on Local
Democracy in the Western Balkans

Analitički tok

Citati iz fokus grupa

Mladi na nas gledaju kao da smo malo prevaziđena institucija... mi dovoljno ne pratimo taj trend i ne znam koliko smo mi njima interesantni.

predstavnik ZZZ

Htjeli bismo više da radimo, ali nemamo dovoljno iskustva i ideja kako da pokrenemo nešto što bi zainteresovalo širu grupu mladih.

zaposleni u Omladinskom klubu

Nemoguće je uključiti studente, oni ponekad ne dođu ni na potpisivanje ugovora za stipendiju. Ta starija grupa mladih je u potpunosti isključena. ...Srednjoškolci se odazovu pod pritiskom nastavnika.“

predstavnik Opštine

Nedostaci su nam ograničeni kadrovski kapaciteti. To jedna osoba realno da pokrije onako kako zamisli i kako bi trebalo – ne može.

predstavnica Opštine

Citati iz fokus grupa s mladima

Kad god neko pokuša nešto da pokrene, odmah se čuju komentari da to neće uspjeti i da nema svrhe truditi se.

Imam utisak da institucije nisu pristupačne mladima. Radije ću potražiti informacije preko društvenih mreža ili ću pitati ljude iz mog okruženja.

Ta nova vrsta diskriminacije, tzv. 'ageism', je itekako prisutan kod naših poslodavaca, i biti mlad ne da nije prednost nego sasvim suprotno od toga.

Bilo bi lijepo kada bi škole više sarađivale sa firmama, pa da možemo vidjeti kako posao stvarno izgleda.

U našoj sredini i dalje postoji takav mentalitet – porodice često ne podržavaju da se djevojke zaposle u ugostiteljstvu, npr lokalnom kafiću

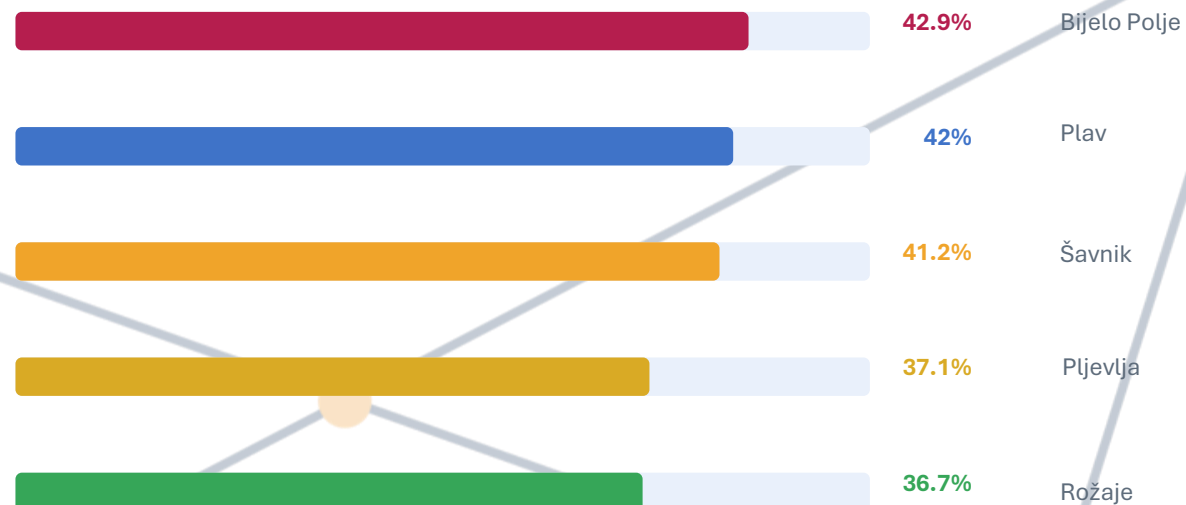
Radio sam cijelo ljeto, ali nisam imao ugovor. Poslodavci traže da se sklonimo kad dolazi inspekcija.

U većini opština zadovoljstvo životom ostaje u srednjem rasponu - najčešće 5–6/10.

Gratnik 54: Razlozi zbog kojih mladi zele da napuste opstinu

Želja da se napusti opština

Mladi češće razmišljaju o napuštanju lokalne sredine nego Crne Gore, jer problem vide u ograničenjima lokalnog ambijenta.

Mladi vjeruju da mogu uticati, ali rijetko učestvuju

65%

smatra da može potpuno ili djelimično uticati na društvene promjene

13,7%

učestvovalo je u savjetu mladih, javnoj diskusiji, uputilo predlog i sl. u prethodnih 12 mjeseci

Zajednički i možda najdublji problem jeste slaba informisanost o postojećim mjerama, servisima i politikama podrške. Ispitanici/ce navode da informacije do njih ne dolaze sistemski, već slučajno, posredno i neredovno.

Primjeri: 35% mladih na Cetinju ne zna gdje bi tražilo/kome da se obrate za neformalnu edukaciju. U Zeti nijedan član fokus grupe nije znao što je Nacionalna strategija ili Akcioni plan, u Podgorici 25% mladih kaže da ne zna zašto je važna neformalna edukacija.

ReLOaD
Regional Programme on Local
Democracy in the Western Balkans

Digitalne vještine

57,9%

smatra da mladi imaju dovoljno digitalnih vještina za tržište rada

Upotreba AI alata za učenje ili posao

● veoma često 16.9%

● ponekad 29.5%

● rijetko 31%

● nikada 19.1%

Digitalna svakodnevnica postoji;
izazov je pretvoriti je u produkciju, kreativnost i zapošljivost.

Zapošljivost: iskustvo i vještine su usko grlo

Formalno obrazovanje se često doživljava kao nedovoljno povezano sa tržištem rada; mladima nedostaju praksa, iskustvo i mentorstvo.

22,5%

mladih je pohađalo neki oblik neformalnog obrazovanja

Velike lokalne razlike

Npr, u Budvi je 32% mladih učestvovalo u neformalnim edukacijama,, a Beranama 3,4.

Polovina mladih iz Gusinja ili Budve želi da radi u privatnoj firmi, a više od 20% razmišlja o privatnom biznisu ili već radi uporedo sa školovanjem.

Istovremeno, u Kolašinu ili Nikšiću npr 62% mladih želi da radi u državnoj upravi, lokalnoj 15.

Šta mladi vide kao prepreke?

- nedostatak radnog iskustva i stručne prakse
- opšta ekonomska situacija i kvalitet radnih mjesta
- percepcija da su „veze“ važnije od kompetencija
- nedostatak početnog kapitala i podrške za biznis

Tranzicija iz edukacije na tržište mora biti sistem a ne projekat. Potrebe mladih prevazilaze granice pojedinačnih resora. Istraživanje nam donosi zaključak na potrebu da se omladinska politika posmatra kao međuresorna razvojna politika, a ne kao uska nadležnost jednog resora.

Institucija / akter	Doseg mladih (15 – 30)	Terenski rad / outreach kapacitet	Resursi (ljudi, budžet, prostori, alati)	Spremnost za učešće u GzM	Moguća uloga u outreach aktivnostima u okviru GzM
 Centar za socijalni rad Herceg Novi	 visok (ranjive grupe, porodice u riziku)	 srednji (pretežno kancelarijski rad)	 ograničeni (ljudski resursi i budžet ograničeni)	 srednja (spremnost postoji, potrebno jačanje saradnje)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Identifikacija i upućivanje mladih iz ranjivih kategorija (NEET, siromaštvo, mladi sa invaliditetom). - Partner u ranoj detekciji i praćenju NEET mladih.
 Zavod za zapošljavanje – Biro Herceg Novi	 visok (registrovani nezaposleni mladi)	 nizak do srednji (kancelarijski rad uz ograničen terenski rad)	 srednji (osnovni resursi za rad sa klijentima)	 srednja (spremnost uz jačanje saradnje i vidljivosti)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Informisanje mladih o mjerama GzM i aktivnim politikama zapošljavanja. - Upućivanje i savjetovanje mladih ka programima zapošljavanja i obuke.
 Sekretarijat za kulturu i obrazovanje Herceg Novi	 visok (kontakt sa mladima kroz programe, savjete i projekte)	 srednji (kroz promociju, projekte i partnere)	 srednji (ljudski resursi i budžet za programe)	 visoka (spremnost za koordinaciju i podršku GzM)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Koordinacija lokalnih aktera i promocija GzM među mladima. - Povezivanje GzM sa lokalnim programima i inicijativama.
 NVO sektor (udruženja mladih, NVO)	 srednji (mladi uključeni u projekte i aktivnosti)	 visok (iskustvo u terenskom radu i neformalnim kontaktima)	 ograničeni (projekti, budžeti, volonterski rad)	 visoka (motivisani i iskusni u radu sa mladima)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Terenski rad i direktan kontakt sa NEET mladima i mladima koji nijesu uključeni u institucije. - Organizacija kampanja, radionica, edukacija i mentorskih programa.
 Omladinski centar Herceg Novi	 visok (mladi iz cijele opštine)	 visok (radionice, programi, događaji, direktan kontakt)	 dovoljni (prostor, tim, oprema, programi)	 visoka (spremnost za aktivno učešće u GzM)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Centralna tačka za informisanje, motivisanje i upućivanje mladih. - Organizacija događaja, info punktova i savjetovanja o mogućnostima GzM.
 Škole (srednje škole u opštini)	 visok (učenici 15–19, rani kontakt)	 srednji (kroz pedagoške, psihološke službe i projekte)	 srednji (stručni kadar, prostori, projekti)	 srednja (spremnost uz podršku i obuke)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Rano prepoznavanje mladih u riziku napuštanje školovanja, NEET. - Upućivanje i informisanje učenika o mogućnostima GzM.
 Zdravstvene ustanove (Dom zdravlja)	 srednji (mladi kroz preventivne i savjetodavne usluge)	 srednji (savjetodavni rad i preventivne aktivnosti)	 srednji (stručni kadar, prostori)	 srednja (spremnost uz saradnju i obuke)	Moguća uloga u outreach aktivnostima: - Savjetodavni i preventivni rad sa mladima. - Upućivanje mladih ka programima podrške i servisima GzM.

KLJUČNI NALAZI I PREPORUKE

INFORMISANOST JE TEMELJ - Ispitanici/ce navode da informacije do njih ne dolaze sistemski, već slučajno, posredno i neredovno.

NALAZ

PREPORUČENI ODGOVOR

1

Formalni mehanizmi postoje, ali implementacija je neujednačena.

Stalni međuresorni mehanizam sa obavezama, rokovima, indikatorima i javnim izvještavanjem.

2

Zapošljavanje, praksa i tranzicija iz škole na posao ostaju centralni problem.

Program „prvog kvalitetnog posla“:
praksa + mentorstvo + vještine + praćenje ishoda.

3

Participacija je deklarativno visoka, a praktično niska.

Vidljivi, youth-friendly mehanizmi učešća
uz jasnu povratnu informaciju o rezultatima.

4

Ranjivi i NEET mladi često ostaju van domašaja sistema.

Outreach, terenski rad, prilagođeni kanali,
individualno mentorstvo i inkluzivne kvote.

5

Servisi i omladinski rad zavise od projekata i entuzijazma pojedinaca.

Stabilno finansiranje, standardi kvaliteta,
profesionalizacija omladinskog rada i lokalna dostupnost.